

Tilpasning af optaget til arbejdsmarkedets behov

Universitetsuddannelser er en god investering for den enkelte og for samfundet. Der er dog betydelig variation i ledigheden for nyuddannede kandidater, og nogle uddannelser har høj ledighed. Samtidig skal langt flere universitetsuddannede finde job på det private arbejdsmarked. Der er potentiale for at øge gevinsterne, hvis studerende i højere grad søger mod uddannelser med gode løn- og beskæftigelsesmuligheder.

Udvalgte anbefalinger:

At universiteterne løbende tilpasser antallet af studiepladser til efterspørgslen på arbejdsmarkedet

Udvalget anbefaler, at universiteterne løbende tilpasser antallet af studiepladser til efterspørgslen på arbejdsmarkedet. Formålet er at øge antallet af studiepladser på uddannelser, der er efterspurgt på arbejdsmarkedet, særligt i den private sektor, og reducere tilgangen til uddannelser, hvor den aktuelle ledighed er høj eller hvor den fremtidige efterspørgsel forventes at være lav.

At universiteterne udvikler flere tværgående kandidatuddannelser, der er særligt efterspurgt på arbejdsmarkedet

Udvalget anbefaler, at universiteterne udvikler flere tværgående kandidatuddannelser, som er rettet mod bachelorer fra forskellige fagområder, og som giver de studerende kompetencer, der er særligt efterspurgt på arbejdsmarkedet, herunder i den private sektor. Det skal give studerende fra flere områder mulighed for at foretage et fagligt sporskifte og starte på en kandidatuddannelse, som er særligt efterspurgt af aftagere og afspejler fremtidens kompetencebehov.

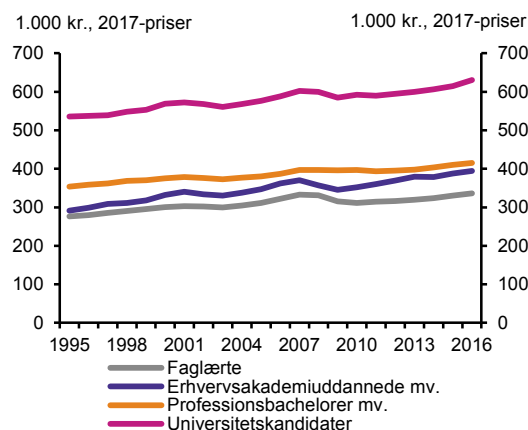
Baggrund

Universitetskandidater har i gennemsnit en højere årsindkomst sammenlignet med faglærte (erhvervsuddannede) og i forhold til personer med professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelser, jf. Figur 1. Den årlige erhvervsindkomst er et udtryk for uddannelsernes bidrag Danmarks velstand. Universitetskandidaters løn har været relativt høj og stabil siden 1995 til trods for, at andelen af kandidater i befolkningen er mere end fordoblet, jf. Figur 2.

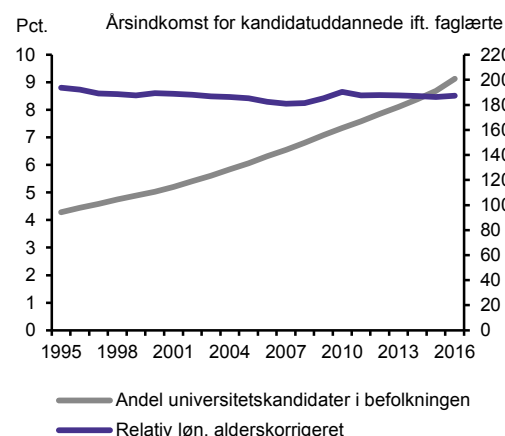
Det skyldes, at efterspørgslen på arbejdsmarkedet er fulgt med det stigende antal kandidatuddannede i befolkningen. Fra flere sider bliver der peget på, at især den teknologiske udvikling har ført til øget efterspørgsel på højtuddannede.

Figur 1

Erhvervsindkomst pr. år, uddannelsestyper, 25-66 årige (aldersstandardiseret), 1.000 kr., 1995-2016, 2017-priser

Figur 2

Erhvervsindkomst pr. år for personer med en kandidatuddannelse relativt til faglærte, 25-66 årige (aldersstandardiseret) og andel kandidater i befolkningen, 1995-2016

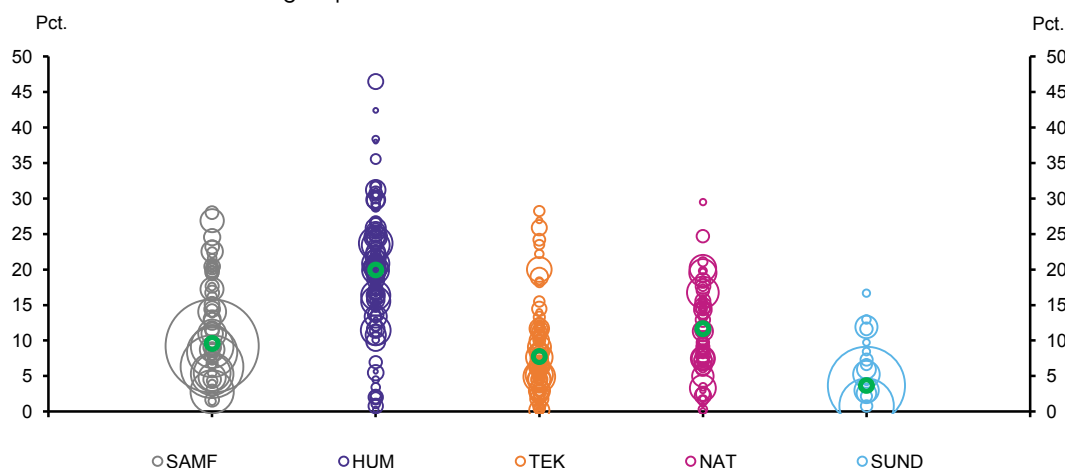
Anm.: Tilknytningen til arbejdsstyrken er opgjort via den registerbaserede arbejdsstyrkestatistik (RAS). Lønindkomst er opgjort som den årlige erhvervsindkomst før skat, inkl. pensionsbidrag. Den relative erhvervsindkomst er standardiseret med udgangspunkt i aldersfordelingen i 1995.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Der er betydelig variation i ledighedsniveauer for nyuddannede, herunder i både spredningen af ledigheden blandt nyuddannede kandidater og den gennemsnitlige ledighed (som angivet ved de grønne markeringer), jf. Figur 3

Figur 3

Ledigheden blandt nyuddannede kandidater i andet år efter dimission på uddannelser på tværs af hovedområder, gns. pct. 2008-2015

Anm.: N= 358. Ledigheden er målt 4-7 kvartaler (gns.) efter fuldførelse og er opgjort som et gennemsnit på uddannelserne i perioden 2008-2015. Størrelsen på boblerne angiver uddannelsernes størrelse opgjort som det gennemsnitlige antal fuldførte i perioden 2008-2015. De grønne markeringer angiver den gennemsnitlige ledighed inden for hovedområderne

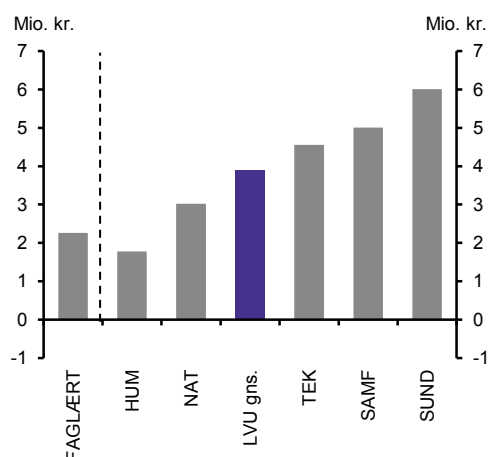
Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Universitetskandidaternes højere årsindkomster afspejler, at en kandidatuddannelse øger den enkeltes kvalifikationsniveau og bidrager til en højere værdiskabelse på arbejdsmarkedet - produktivetsbidraget.

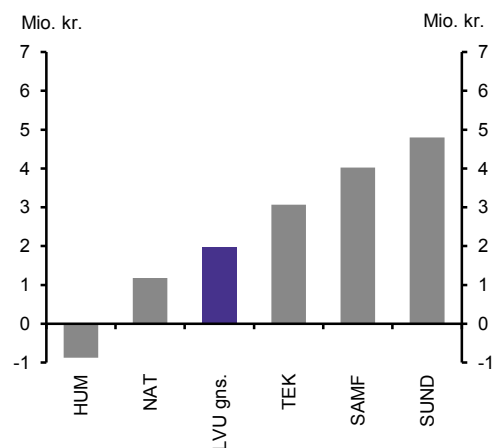
En kandidatuddannelse giver i gennemsnit et samfundsøkonomisk afkast (målt som merindkomsten fratrasket omkostninger forbundet med uddannelse) på ca. 4 mio. kr., frem for ingen uddannelse udover grundskole og ca. 2 mio. kr. frem for en erhvervsfaglig uddannelse., jf. Figur 4 og Figur 5. Det samfundsøkonomiske afkast af en kandidatuddannelse varierer mellem hovedområderne.

Figur 4

Samfundsøkonomisk afkast (merindkomst fratrasket omkostninger forbundet med uddannelse) i forhold til, hvis typeperson ingen uddannelse tager, 2015, mio. kr.

Figur 5

Samfundsøkonomisk merafkast (merindkomst fratrasket omkostninger forbundet med uddannelse) i forhold til, hvis typeperson tager en erhvervsfaglig uddannelse, 2015, mio. kr.

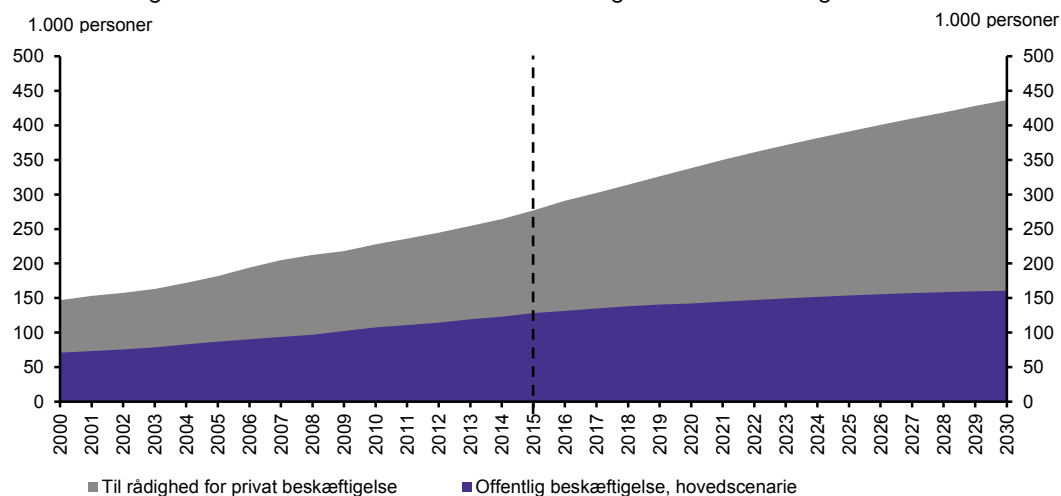
Anm.: Figuren viser den gennemsnitlige merindkomst fratrasket omkostninger af universitetsuddannelse i forhold til henholdsvis faglært og ingen uddannelse, dvs. i forhold til en ufaglært. Beregningerne er opgjort som nutidsværdien af velstandsbidraget fratrasket uddannelsesomkostninger og tillagt en årlig lønstillingsstakst på 2,8 pct. Kalkulationsrenten er sat til 4,5 pct. Populationen er ekskl. studerende

Kilde: Finansministeriet på baggrund af Lovmodellens 33 pct. stikprøve.

Endelig forventes arbejdsmarkedet at ændre sig markant i de kommende år. Med det nuværende optag forventes der at blive uddannet 160.000 ekstra kandidatuddannede frem mod 2030. Ifølge et fremskrivningsscenarium af uddannelsessammensætningen af den offentlige beskæftigelse vil 20 pct. blive beskæftiget i de offentlige erhverv. De resterende 127.000 ekstra kandidatuddannede, svarende til ca. 80 pct., vil i dette tilfælde være til rådighed for private erhverv. I dag er der i alt ansat ca. 150.000 kandidatuddannede i private erhverv. Ifølge fremskrivningen vil antallet af kandidatuddannede i de private erhverv således næsten blive fordoblet på 15 år, jf. Figur 6.

Figur 6

Fremskrivning af antal universitetskandidater til rådighed for beskæftigelse, 2000-2030

Anm.: For perioden 2000-2015 er opgjort antal beskæftigede med en kandidatuddannelse fra universitetet i hhv. den offentlige og private sektor. For perioden 2015-2030 er opgjort antal personer med en kandidatuddannelse fra universitetet, der står til rådighed for beskæftigelse. I fremskrivningen af den offentlige beskæftigelse for universitetskandidater er der beregnet to alternative scenarier til hovedscenariet.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet og Finansministeriet pba. registerdata fra Danmarks Statistik